

Sygn. akt IV CSK 300/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko F.(...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 14 stycznia 2010 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 12 lutego 2009 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 1 grudnia 2008 r. zasądził od strony pozwanej F.(...) sp. z o.o. w C. na rzecz PZU S.A. kwotę 136 358 zł z odsetkami

ustawowymi oraz koszty procesu, a dalej idące powództwo oddalił. Sąd ten ustalił, że w dniu 10 stycznia 2005 r. pracownicy pozwanej spółki wykonywali prace remontowe na dachu budynku lakierni Zakładów Meblarskich M.(...) w C. Przy podgrzewaniu papy przy użyciu palnika gazowego spowodowali rozgrzanie przewodu wentylacyjnego i rozżarzenie osiadłych na jego ścianach osadów z farb i lakierów. Po opuszczeniu przez nich dachu i włączeniu wentylatora przez pracowników zakładów meblarskich doszło do wybuchu ognia i powstania pożaru w pomieszczeniach lakierni. Przyczyną pożaru było niezachowanie należytej ostrożności przez pracowników strony pozwanej podczas wykonywania prac remontowych na dachu lakierni. Strona powodowa wypłaciła początkowo odszkodowanie w wysokości 46 358 zł. W ocenie poszkodowanego, kwota ta nie odpowiadała wysokości szkody i dochodził on dalszego odszkodowania na drodze sądowej. Po zawarciu w toku procesu ugody strona powodowa wypłaciła dodatkowo 90 000 zł, a poniesione przez nią koszty procesu wyniosły 5 300 zł. W ocenie Sądu Okręgowego, roszczenie regresowe strony powodowej, za wyjątkiem żądania zwrotu kosztów procesu, było uzasadnione. Strona pozwana ponosiła odpowiedzialność za wyrządzenie szkody na podstawie art. 435 § 1 k.c. i nie wykazała istnienia przesłanek zwalniających ją od odpowiedzialności.

Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 12 lutego 2009 r. oddalił apelację strony pozwanej, dzieląc ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny podkreślił, że strona pozwana nie wykazała aby odszkodowanie wypłacone przez stronę powodową zostało zawyżone, a jej zarzut, że poszkodowany nie dopełnił obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej nie znajdowało żadnego uzasadnienia.

Skarga kasacyjna strony pozwanej została oparta na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c. Skarżący zarzucił naruszenie art. 6 k.c., art. 435 § 1 k.c., art. 362 k.c., art. 828 § 1 k.c., art. 3 ust 1 i 2 i art. 4 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229 ze zm.), § 6 ust. 1 pkt 4 i § 32 ust. 1 pkt 1 – 5 oraz ust. 2 pkt 1 i 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 121, poz. 1138), a także art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., w ocenie skarżącego, uzasadniało nierozpoznanie części zarzutów apelacji bądź odniesienie się do nich w sposób niepełny. Wymaga w związku z tym podkreślenia, że obowiązek rozpoznania wszystkich zarzutów zawartych w apelacji wynika przede wszystkim z art. 378 k.p.c. Przepis ten wprawdzie nie został objęty podstawami skargi kasacyjnej, jednakże modyfikuje on jednocześnie wymogi uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji, które w związku z jego treścią powinno zawierać także ocenę zarzutów apelacji. Pozwalało to na rozpoznanie skargi kasacyjnej w zakresie podstawy naruszenia przepisów postępowania wskazanych przez skarżącego. Zarzut ten był w pełni uzasadniony. Sąd Apelacyjny istotnie nie odniósł się w żaden sposób do zarzutów naruszenia art. 233 w zw. z art. 235 k.p.c., art. 6 k.c. i art. 362 k.c. Z kolei jedynie ogólne stwierdzenie, że w sprawie ma zastosowanie art. 435 k.c. nie odpowiadało wymogowi właściwego rozpoznania tego zarzutu. W konsekwencji nie sposób dociec, z jakiego powodu Sąd Apelacyjny uznał, że strona pozwana jest przedsiębiorstwem wprawianym w ruch za pomocą sił przyrody. Z pewnością niewystarczające dla zastosowania art. 435 k.c. - jako podstawy odpowiedzialności strony pozwanej - było ustalenie, że w trakcie prac remontowych przy układaniu papy używano gazowego palnika. Nierozpoznanie zarzutów apelacji strony pozwanej miało znaczenie dla sposobu jej rozstrzygnięcia, co zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury, stanowi wystarczającą podstawę uwzględnienia skargi kasacyjnej. Zatem sama procesowa podstawa skargi kasacyjnej uzasadniła uchylenie zaskarżonego wyroku na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

Nierozpoznanie przez Sąd Apelacyjny części zarzutów apelacji, bądź niedostateczne ich rozważenie w pozostałym zakresie, uniemożliwiało z kolei przeprowadzenie kontroli kasacyjnej niektórych zarzutów naruszenia prawa materialnego. Nie ulega natomiast wątpliwości, że skarżący zasadnie zarzucił naruszenie art. 6 k.c. oraz art. 828 § 1 k.c. Sąd Apelacyjny stwierdził, że strona pozwana mogła kwestionować wysokość szkody (wyłaconego odszkodowania), jednakże w żaden sposób nie wykazała, aby odszkodowanie wypłacone przez stronę pozwaną zostało przez nią zawyżone. W następstwie przyjęcia tego stanowiska Sąd Apelacyjny stwierdził, że skoro nie budziła wątpliwości wysokość wypłaconego odszkodowania, to w tym zakresie powództwo było uzasadnione. Stanowisko to jest błędne. Treść art. 828 § 1 k.c. nie stwarza domniemania, że suma odszkodowania wypłaconego przez zakład ubezpieczeń odpowiada zakresowi odpowiedzialności osoby, która wyrządziła szkodę.

Roszczenie ubezpieczyciela oparte o art. 828 § 1 k.c. podlega ogólnym zasadom w zakresie rozkładu ciężaru dowodu w procesie. Jeżeli zatem strona pozwana nie zgłosiła wniosków dowodowych dla wykazania rzeczywistej wysokości szkody ale jednocześnie kwestionowała zasadność odszkodowania wypłaconego przez stronę powodową, to wymagało rozważenia, czy dowody zaoferowane przez stronę powodową wskazywały rzeczywiście, że wypłacone odszkodowanie odpowiadało wysokości szkody powstałej w wyniku pożaru. Nie znajdowało zatem podstaw ograniczenie się przez Sąd drugiej instancji do stwierdzenia, że wypłacenie przez ubezpieczyciela odszkodowania w określonej wysokości dostatecznie uzasadniało uwzględnienie powództwa w tym zakresie.